

DE EDAAH MUSEUM COURANT

Jaargang 1 Nummer 2 December 2012

Redactie: org@edahmuseum.nl

De voorzitter aan het woord .

In december – dus nu – zijn we al weer volop bezig met de mogelijkheden voor ons museum in het nieuwe jaar.

Toch is het passend ook even stil te staan bij het afscheid nemende jaar.

We mochten onze presentaties doeltreffend , en na realisatie bleek , naar de wens van de bezoekers ombouwen. De vele complimenten hiervoor waren een stimulans om op de ingeslagen weg door te gaan. Het einde van die ombouw is in zicht, waarbij wij echter beseffen dat een presentatie nooit volmaakt is. Voortdurend verbeteren blijft nodig.

Het aantal bezoekers is fors gestegen. We mochten ervaren dat werkelijk iedereen enthousiast en zeer tevreden na het bezoek de trap af ging of met de lift de uitgang zocht.

Naast een grote toename van het groepsbezoek op afspraak, was vooral de openstelling op de eerste zondag van de maand een grote openbaring. Velen hebben op deze zondagen ons museum tot volle tevredenheid bezocht en dat maakte deze dagen voor onze vrijwilligers tot feestdagen! Werken in een volle bak geeft een geweldig tevreden gevoel.

Een groot compliment voor onze vrijwilligers ! ! !

Het was nooit te veel, er was altijd voldoende bezetting bij iedere openstelling. Er waren altijd vrijwilligers aanwezig bij sjouw- , timmer- en opruimwerkzaamheden . Er was nooit een vervelend woord, het was – en is – een genot met al deze mensen het museum te mogen runnen . Hiervoor ben ik hen allemaal zeer dankbaar.

In het nieuwe jaar gaan we gewoon door ! We blijven zorgen voor een aantrekkelijk museum dat voldoet aan de gekozen formule , met als resultaat een blijvende stroom bezoekers, die blij en tevreden na een bezoek, ons museum verlaten.

We gaan in 2013 intensief aan het werk om nog meer mensen, als bezoeker te begroeten .

We gaan door met ons kleuterprogramma, maar ook samen met de daarvoor bestaande instanties, bezoekprogramma's ontwikkelen voor basis scholen en middelbare scholen. Een goede samenwerking met de Groene Campus zal van de grond komen.

We continueren onze goede samenwerking met de medewerkers van overheid en collega musea.

Veel aandacht vraagt de werving van nieuwe vrijwilligers. Hierbij kan iedereen ons helpen ! Ga eens na of u iemand kent die tot onze museum familie kan toetreden, of misschien bent u dat zelf wel !

Kom eens binnen en laat u informeren over de mogelijkheden, en proef het familie samenzijn !

Vaarwel 2012 en heel veel dank voor alle goeds !

Welkom 2013 met alle kansen en mogelijkheden en reken maar : We zullen ze grijpen !

Fijne kerstdagen en een gezegend nieuw jaar.

Thieu de Wit

Voorzitter

Een nieuwe afdeling.

Eens had EDAAH een eigen frisdrankfabriek met als belangrijkste product limonadesiroop. Een foto en enige producten uit die tijd tref je in het EDAAH MUSEUM aan in de nieuwe afdeling frisdranken. Deze afdeling kon worden gemaakt door een bruikleenovereenkomst met een frisdranken en likeur museum in Hilvarenbeek. Uniek zijn de kogelflesjes van rond 1900 en een van de eerste kroonkurk machines uit 1930.

Wilt u weten hoe dat deze er uit zien kom dan naar het EDAAH MUSEUM.

Voor de jongeren onder ons zegt dit gezegde misschien niet zoveel, voor de ouderen echter betekent het dat de aandacht en blik van iedereen gericht is op een bepaald persoon of een onderwerp. Maar het gezegde komt van een reclame leus van Kwatta. (uit 1890)

Kwatta is voor de ouderen een begrip, een bekend merk van een chocoladereep. Deze was erg gewild bij de militairen en het is misschien daarom, dat er op de reep een spaarpunt zat "het Kwattasoldaatje". Bij 5 punten kon je een gratis reep of een tinnen soldaatje krijgen; bij 100 punten een flexibel exemplaar. Deze waren in de vijftiger jaren erg in trek.

Kwatta is in ons land in de 70-er jaren opgedoekt en bestaat alleen nog in België maar maakt geen chocoladerepen meer. De slogan wordt ook niet meer gehoord. Het feit dat het echter zo populair was pleit voor de sterkte van slogan en product. Sindsdien zijn er niet veel bedrijven met een zo sterke reclame kreet gekomen. Enkele die je zo te binnen schieten: Wat Velpon niet meer lijmen kan, geef dat maar aan de vuilnisman. (niets meer aan te doen). Even tijd voor een Caravellis (even rusten; Caravellis was voor de oorlog een vrij populaire Egyptisch sigarettenmerk). Even Apeldoorn bellen (die zal bekend zijn).

De Kwatta-punten en het soldaatje zijn in het EDAH MUSEUM te zien evenals een blikje van Caravellis.

Medewerker van het museum: ook iets voor jou?

DE RONDLEIDING

Als rondleider wordt je met alle mogelijke mensen geconfronteerd en juist dat maakt het leuk, leerzaam en soms moeilijk. Kom je vanuit de RABO(film)zaal in de eerste zaal dan zijn de mensen verbaasd over de ruimte en dat wat ze daar zien.

Dan begint de rondleiding en komen ook de verhalen los. Iedereen heeft zo zijn ervaringen met het winkelbedrijf of als klant of omdat ze zelf of naaste familie in de levensmiddelenhandel zaten. Melkboeren die hun bedrijf moesten opgeven i.v.m. de concurrentie; slaggers die zelf nog geslacht hebben. Ook mensen die ons winkeltje nog in de praktijk hebben meegemaakt.

Wat ons natuurlijk trots maakt zijn de reacties zoals: "Hoe hebben jullie dat allemaal in zo'n korte tijd weten te realiseren?" Wel jammer als je hoort: "Had ik dat geweten dan had ik ook nog spulletjes voor jullie gehad; het is de container ingegaan." Je maakt ook mee dat iemand bij elke verwondering meent de Heilige Geest aan te moeten spreken.

Moelijk wordt ons verhaal met een groep met grote leeftjdsverschillen omdat jongere mensen van bepaalde oude toestanden niets weten terwijl het voor ouderen niets apart is. Veel kinderen weten b.v. niet wat een typemachine is. De wat ouderen begrijpen niet, dat een winkelier vroeger geen kassa of telmachine had, niet wetende dat deze in die tijd erg duur waren.

Sommige mensen vragen bij de blikkenverzameling waar de ballen liggen enz.enz.

Algemeen zijn de vieze gezichten bij het zien van de fles levertraan.

Je maakt wat mee als rondleider.

BOERENKOOL EN GORT Tekst: Theo Stijkel

Een raadselachtige titel voor een verhaal. Maar zo gek is het niet. Boerenkool is een echte wintergroente; men zei altijd “de vorst moet er eerst overheengaan, dan is hij pas goed”. In de wintermaanden waren vroeger geen verse groente te krijgen. Daarom werd er geweekt en gezouten en gedroogd. Boerenkool leende zich goed voor drogen; de groente was goed te eten nadat het een nacht in de week had gestaan.

Gort is gepelde gerst en wordt bijvoorbeeld in karnemelkse pap en watergruwel gebruikt.

Wat heeft nu gort met boerenkool te maken ?

Toen Edah Coöp Nederland overnam, werd het ineens een landelijk bedrijf en kreeg te maken met streekgerechten. De groepsmanager van de Edah Groningen vond dat we daar gort in de winkelschappen moesten hebben. De Edah-directie vond dat in eerst instantie niet nodig, maar na lang aandringen kwam het wel in orde. Wat was het geval :

Naast wat andere toepassingen werd gort in de boerenkool gebruikt.

De boerenkool wordt in Groningen anders bereid dan b.v. in Brabant. Daar maakt men er stampot van en wordt het opgediend met rookworst.

Maar niet in Groningen !!!

De gort werd gekookt met spek of speklapjes De boerenkool werd gekookt met metworst en het geheel werd gemengd en dan met gekookte aardappelen opgediend. Geen stampot dus.... maar lekker!!!

Bakvorm voor de kuch Tekst: Theo Stijkel

In onze bakkerij ligt in een van de vitrines een kuchvorm. De bezoekers van het museum hebben waarschijnlijk meegekregen wat een kuch is en zo niet, dan komt hier het verlossende woord: KUCH IS SOLDATEN- OF COMMIES-BROOD en heeft een speciale samenstelling.

Een bekend soldatenliedje uit 1939 “Rats, kuch en bonen” zegt ons dat het ‘het soldatendiner’ is. Rats is overigens stampot.

Het refrein gaat als volgt :

Rats, kuch en bonen is het soldatendiner

Rats , kuch en bonen doe daar je maaltje maar mee

Vreed’ is ons streven ; vrijheid van grenzen tot strand.

Hollandse soldaten leven voor het vaderland.

Het liedje is te horen op Wikipedia, gezongen door Lou Bandy.

De koffieboon is terug! Tekst: Jan van Bokhoven

Is die dan weg geweest zult u zich afvragen.

Ja.. vele jaren moest je met een vergrootglas in het koffievak in de supermarkt speuren naar pakken met koffiebonen. Alle koffie was gemalen of in koffiepads verwerkt.

In het EDAH museum kun je goed volgen welke weg de koffie heeft gevolgd.

Aanvankelijk werd de koffie los verkocht. In de winkel kwamen de kostelijke bruine boontjes uit een koperen trechter. Thuis werd de koffie met de hand gemalen. Het maassel werd zo in de koffiepots geschut met een schepje Buisman erbij en water erop. Op zeker moment kon je de koffie ook in de winkel laten malen. Wat een lekkere geur bracht dat met zich mee!.

Koffiezetapparaten namen de koffiebereiding voor hun rekening. Maar daar kan alleen maar snelfiltermaling in. Om de gemalen koffie houdbaar te maken verschenen de vacuümgetrokken verpakkingen. Een stap verder in het gemak voor de mens was de introductie van koffiepads en koffiecups. De pakken koffiebonen verdwenen hiermee bijna geheel uit de supermarktschappen.

Intussen komen echter steeds meer espressoapparaten op de markt en de prijzen worden steeds vriendelijker. Machines waar je verse hele koffiebonen in schudt en alleen nog maar een kopje klaar moet zetten voor een lekker bakje. Waar kan je die bonen halen?

Juist in de schappen anno 2012 van de supermarkt. Zo is de cirkel rond, maar wel op een moderne manier.

Een prachtige dag, zon hoog aan de heldere blauwe hemel. De poorten van het EDAH MUSEUM zijn al vroeg open....nog even wat vlaggen vernieuwen, koffie zetten en we zijn er klaar voor.

Een van de eerste oud-collega's die rond 13.30 uur binnen komen is Christ Claassens, de initiatiefnemer van deze reünie.

Christ heeft van 1965 tot 1970 bij Edah gewerkt. Slechts 5 jaar....maar in die 5 jaar heeft hij het "rode bloed" meegekregen en hij praat tot vandaag aan de dag met passie over "zijn" Edah!

Hij nam het initiatief voor deze tweede reünie. Via Facebook, oproepen in de plaatselijke blaadjes, affiches bij de plaatselijke middenstand in alle dorpen rond Helmond maar ook in Nijmegen, Groesbeek en via Helmond tv. probeerde hij oud-werknemers te bereiken en te enthousiasmeren om naar deze reünie te komen.

Zo'n 150 collega's van Edah zijn op deze middag samen gekomen in "ons" EDAH MUSEUM. Iedereen was weer besmet het "rode Edah bloed".

Het was heerlijk elkaar weer te zien en bij te praten...weet je nog toen we....en wat een fijn bedrijf....enz. Veel herinneringen kwamen automatisch weer naar boven, vooral toen een aantal mensen het documentatiecentrum had gevonden met de

fotoboeken.

Van bijna alle afdelingen, filialen, administratie, bouw en techniek, groepsmanagers, slaggers, winkelinrichters, kantinepersoneel, mensen van de timmerfabriek, Distributie centrum medewerkers, managers waren oud-collega's aanwezig evenals een paar oud-directieleden. Teveel om op te noemen.

Mooi was het dat mijnheer Andriessen er was. Hij is nu 92 jaar en was destijds hoofd automatisering. Zijn foto en "zijn" computers vindt je in het EDAH MUSEUM.

Er waren legio verhalen uit het verleden. Zoals die twee dames van ons filiaal aan de Heezerweg in Eindhoven, die eind jaren '50 daar werkten en nog zakken met meel moesten vullen.

We hebben met ons allen een geweldige middag gehad. Wellicht tot de volgende keer!

Wat is dit? Hoe noemt u dat ???

Onze rondleiders worden regelmatig geconfronteerd met opmerkingen en informatie over objecten in ons museum. Op de foto ziet U uit onze "inmaakhoek", een van die voorwerpen die tot discussie aanleiding geven.

Dit voorwerp werd in de tijd voorafgegaan door een gewone zeef, waar je het te vermalen voedsel met een lepel doorheen prakte. Later werd de lepek vervangen door een roergedeelte met een ronde houten klos. Echter de techniek staat voor niks daarvoor in de plaats kwam de afgebeelde ..... ja hoe noem je dat De meest chique benaming is passe-vite (hopelijk goed geschreven); daarnaast de roerzeef en de appelmoeszeef. Zeker is dat het vroeger gebruikt werd om de warme hap voor de baby in te malen, maar na de introductie van de potjes babyvoeding was dat niet meer nodig en bleef het nog in gebruik voor die mensen, die zelf appelmoes maken of niet meer kunnen of willen kauwen. De naam van het voorwerp laten we in het midden; wij vragen gewoon de bezoeker: "Hoe noemt u dit" en laten de bezoekers verder daarover onderling discussiëren.

Opgetekend in het Gastenboek.

- Geweldig!!!! Jammer dat de EDAH niet meer bestaat.
- Geweldig dit museum, is dik de moeite waard, compleet, met alles erop en eraan. Compliment aan de vrijwilligers.
- Heerlijk nostalgie, geweldig om te zien en te herkennen ....oeps ik wordt oud.
- We hadden de moeite om ons jeugdsentiment in bedwang te houden. PROFICIAT.
- Goede herinneringen komen hier weer terug, aan de EDAH tijd,
- Goede tijden herleven. We blijven regelmatig zeker terug komen.
- Voor de eerste keer naar het EDAH Museum. Wijlen mijn man Jan v.d. Broek, een EDAH man, Heel erg genoten!!!
- Geweldig!!!! Jammer dat de EDAH niet meer bestaat. (Tiny Hammer, Zaandam)
- HET BESTE EN LEUKSTE MUSEUM OOIT.....Isabel(10 jaar)